

Mitä hyötyä YEL:stä on yrittäjälle?

Kiertue 9.5.-12.6.2023

Mari Sorvali, Ilmarinen
Tiina Laine, Veritas
Heta Virkki, Elo
Minna Kaartinen, Varma

Sisältö

1. Vakuuttaminen
2. Eläkkeen karttuminen
3. Perhevapaat
4. Perhe-eläke
5. Työttömyys
6. Sairastaminen
7. Työuran jatkaminen ammatillisella kuntoutuksella
8. Työkyvyttömyys: Kuntoutustuki ja työkyvyttömyyseläke
9. Ennen vanhuuseläkeikää: Osittainen vanhuuseläke (ove) ja työuraeläke
10. Vanhuuseläke

Esimerkkihenkilöt

Esimerkkihenkilöt:

- Ritu Raksa
 - **toimiala asuin ja muiden rakennusten rakentaminen (41200)**
 - Liikevaihto(arvio) 100 000e
 - Suositus 41 983 ja liikkumavara 29 388-54578
 - Työskentelee kokoaikaisesti **42 000 euron työtulolla**
 - YEL-maksu noin 844 €/kk
- Frans Fysioterapeutti
 - **toimiala fysioterapia (86901)**
 - Liikevaihto(arvio) 25 000e
 - Suositus 19 872 ja liikkumavara 13 912-25 836
 - Vahvistettu työtulo on **15 000 euroa**
 - YEL-maksu noin 301 €/kk
 - Osa-aikaisuus sisältyy tuohon maltilliseen liikevaihtoon.
 - Ko. toimialan mediaaniliikevaihto on 68 198,58 €.
- Toimialat: Raksa ja fysioterapia sekä työtulot 42 000 e ja 15 000e.

1. Vakuuttaminen

Mari Sorvali
YEL-vakuutuspäällikkö
Ilmarinen

YEL-esimerkit

- Frans Fysioterapeutti ja Ritu Raksa
- Syntyneet v. 1983 (40 v.)
- Yrittäjäura alkanut 25-vuotiaana
- Ei muuta vakuutettua työskentelyä

Mihin kaikkeen yrittäjän YEL-työtulo vaikuttaa?

Kattava eläketurva elämän eri tilanteissa

- ammatillinen kuntoutus
- Osatyökyvyttömyys- tai työkyvyttömyyseläke
- osittainen vanhuuseläke
- työuraeläke
- perhe-eläke
- Vanhuuseläke

Myös muun sosiaaliturvan perusta

- Työttömyysturva
- Kelan sairaus- ja vanhempainpäiväraha
- Yrittäjän tapaturmavakuutus

YEL-maksu on noin neljännes YEL-työtulosta

- Ikä ja alennusaika vaikuttaa
- 24,1% tai 18,8% (ale) (18-68-vuotiaat) tai
- 25,6% tai 19,97% (ale) (53-62-vuotiaat)
- Maksun voi vähentää verotuksessa

Työtulo on yrittäjän työpanoksen arvo

- 8 575–194 750 euroa vuodessa vuonna 2023
- *Työtulon pitäminen omaa työpanosta vastaavana on yrittäjän paras toimeentulon turva niin yrittäjärajan aikana kuin eläkkeelle siirryttäessäkin.*

Työtulojen tarkistukset – milloin ja miten?

	Työtulo alle 15 000 €	Työtulo alle 25 000 €	Työtulo yli 25 000 €
1. tarkistus	Vuonna 2023	Vuonna 2024	Vuonna 2025
2. tarkistus	Vuonna 2026	Vuonna 2027	Vuonna 2028

Jatkossa säännöllisesti
kolmen vuoden välein

Aloitus vaiheittain lain
voimaantulovaiheessa
2023–2025

**Pidä yhteystiedot
ajan tasalla!**

- Ennakkotiedotus kaikille vuonna 2023
- Yrittäjä saa viestin, kun omalla kohdalla on aika tarkistaa työtulo
- vastausaika 2 vkoa

Apuna
työtulosuositus,
jossa on laaja
liikkumavara

YEL-työtulo työpanosta vastaavaksi

Apuna arvioinnissa työtulosuosituksen laskentapalvelu

- [Laske YEL-työtulosuositus](https://tyoelake.fi) (tyoelake.fi)
- Tilastotietoon perustuvassa suosituksessa laaja liikkumavara +/-30 %
- Lähtötasona oman alan yksityisen sektorin kokoaikaista työtä tekevien mediaanipalkkataso
- yhdenmukainen lähtökohta työtulon arvioinnille
- yrittäjä voi antaa lisätietoja
- eläkeyhtiö tekee työtulosta kokonaisarvion suosituksen ja yrittäjältä saatujen tietojen perusteella.

Työtulosuosituksesta voi poiketa perustellusta syystä

- Yrittäjän sivutoimisuus, kausiluonteisuus tai osa-aikaisuus
- Yrittäjän vähäiset tai keskimääräistä suuremmat työtunnit
- Tehtävien poikkeava luonne (esim. avustavat tehtävät, yrittäjän perheenjäsenet)
- Työntekijöiden lukumäärä
- Korkein alaiselle maksettu palkka
- Yrittäjän ansiotuloina verotetut palkat, luontoisedut tai muut todelliset ansiot, kun ne ovat työtulosuositusta suurempia

Ritu: YEL-työtulo 42 000 €/v., maksu noin 844 €/kk

Työeläke.fi fi | sv | en

Laske YEL-työtulosuositus

Syötä laskuriin toimiala ja liikevaihto, niin saat suuntaa antavan suosituksen yrittäjän työtulosta ja sen liikkumavarasta. Suositus perustuu valitsemasi toimialan keskipalkkaan ja arvioimaasi liikevaihtoon.

Päätoimiala

Voit hakea toimialasi listalta sanahaun tai 5-numeroisen toimialakoodin avulla. Tarvittaessa voit käyttää [Tilastokeskuksen toimialaluokitusta](#) apuna toimialan valinnassa. Laskuri hyödyntää automaattisesti toimialakohtaisia palkkatietoja.

Valitse

Arvio liikevaihdosta

Anna arvio liikevaihdosta 12 kuukauden ajalta. Liikevaihto on tuotteiden tai palvelujen mynnistä saatu tuotto ilman arvonlisäveroa. Laskuri käyttää liikevaihtotietoa yritystoiminnan laajuuden arvioimiseksi.

€/vuosi

Laske

41200 Asuin- ja muiden rakennusten rakentaminen x v

Arvio liikevaihdosta

Anna arvio liikevaihdosta 12 kuukauden ajalta. Liikevaihto on tuotteiden tai palvelujen mynnistä saatu tuotto ilman arvonlisäveroa. Laskuri käyttää liikevaihtotietoa yritystoiminnan laajuuden arvioimiseksi.

100000 €/vuosi

Laske

Työtulosuositus

41 983 €/vuosi

Ilmoittamasi toimialan ja liikevaihdon perusteella työtulon liikkumavara on **29 388 - 54 578 €/vuosi**. Jos työtulosuositus ja liikkumavara (+-30 %) eivät ota huomioon riittävästi työpanoksesi arvoa, voidaan työtulosuosituksesta poiketa.

Laskennassa käytettiin toimialaa 41200 Asuin- ja muiden rakennusten rakentaminen, jonka YEL-vakuutettujen mediaaniliikevaihto on 98 267 € ja yksityisen sektorin palkansaajien mediaanipalkka 41 667 €.

Lähde: [Laske YEL-työtulosuositus \(tyoelake.fi\)](#)

Frans: YEL-työtulo 15 000 €/v., maksu noin 301 €/kk

x v

Arvio liikevaihdosta

Anna arvio liikevaihdosta 12 kuukauden ajalta. Liikevaihto on tuotteiden tai palvelujen myynnistä saatu tuotto ilman arvonlisäveroa. Laskuri käyttää liikevaihtotietoa yritystoiminnan laajuuden arvioimiseksi.

€/vuosi

Laske

Työtulosuositus

19 874 €/vuosi

Ilmoittamasi toimialan ja liikevaihdon perusteella työtulon liikkumavara on **13 912 - 25 836 €/vuosi**. Jos työtulosuositus ja liikkumavara (+-30 %) eivät ota huomioon riittävästi työpanoksesi arvoa, voidaan työtulosuosituksesta poiketa.

Laskennassa käytettiin toimialaa 86901 Fysioterapia, jonka YEL-vakuutettujen mediaaniliikevaihto on 68 199 € ja yksityisen sektorin palkansaajien mediaanipalkka 35 228 €.

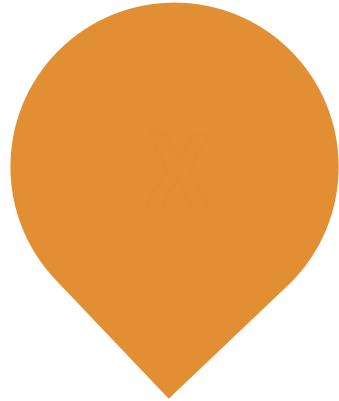
Voit ottaa eläkevakuutuksen haluamastasi työeläkeyhtiöstä tai eläkekassasta, jos alallasi toimii sellainen. [Työeläkelaitosten yhteystiedot Työeläke.fi:ssä](#).

Työeläkelaitos vahvistaa työtulosi kokonaisarvioinnin perusteella siten, että se vastaa työpanoksesi arvoa. Voit lukea lisää työtulon määrittelystä [Eläketurvakeskuksen soveltamisohjeesta Työeläkelakipalvelu.fi:stä](#).

Työpanoksesi arvo voi jäädä myös alle YEL-vakuuttamisen alarajan esim. toiminnan pienen laajuuden vuoksi, jolloin et tarvitse YEL-vakuutusta. Lue lisää Työeläke.fi:stä [YEL-vakuuttamisen rajoista ja milloin tarvitset YEL-vakuutuksen](#).

YEL yrittäjän rinnalla kattamassa riskejä

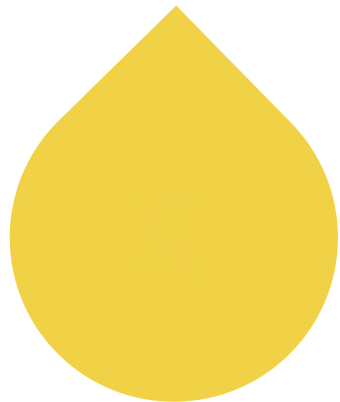
Maksussa voi joustaa tietyin edellytyksin

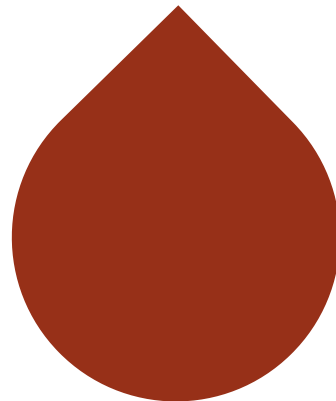
Kustannetaan yhteisesti jakojärjestelmällä, ei rahastointia

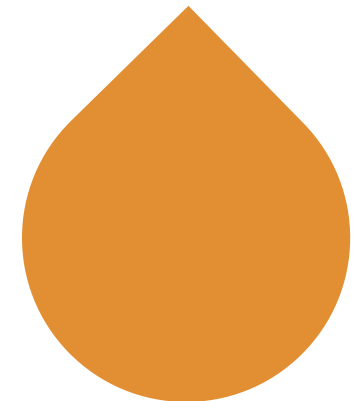
Valtio kustantaa siltä osin, kun YEL-maksut eivät riitä

Maksamattomat maksut pienentävät eläkettä

Noin neljännes YEL-työtulosta, aloittavalle yrittäjälle -22 % alennus 4 vuoden ajan

Usein kysyttyä vakuuttamisesta

?

Milloin yrittäjän tulee ottaa YEL-vakuutus viimeistään ja mistä lähtien se pitää ottaa?

Ota YEL-vakuutus, jos täytät seuraavat edellytykset: Olet 18–67-vuotias, olet toiminut yrittäjänä vähintään 4 kuukautta ja työskentelet yrityksessäsi. Lisäksi asut Suomessa ja työpanoksesi arvo on vähintään 8,575,45 euroa vuonna 2023. Ota vakuutus viimeistään puolen vuoden kuluessa siitä, kun aloitit työskentelysi yrittäjänä. Vakuutus tulee ottaa takautuvasti yrittäjätoiminnan alusta lähtien. Vanhuuseläkkeen rinnalla tapahtuvan yrittäjätoiminnan vakuuttaminen on vapaaehtoista.

?

Tarvitseeko sivutoiminen yrittäjä YEL-vakuutuksen?

Kyllä, myös sivutoimisen yrittäjän pitää ottaa YEL-vakuutus, jos YEL- vakuuttamisen edellytykset täyttyvät.

?

Kuka saa aloittavan yrittäjän maksualennuksen?

Ensimmäistä kertaa yrittäjäksi ryhtyvänä saat YEL-maksusta 22 prosentin alennuksen neljän vuoden (48 kk) ajan. Jos ensimmäinen yrittäjäjakso kestää alle 48 kuukautta, voi maksualennuksen saada jäljellä olevalle alennusajalle vielä toisessa yrittäjäjaksossa.

2. Eläkkeen karttuminen

Mari Sorvali
YEL-vakuutuspäällikkö
Ilmarinen

Karttumaesimerkkejä

$$\frac{8\,575,45 \times 1,5\%}{12 \text{ kk}} = \text{n. } 11 \text{ €/kk}$$

$$\frac{14\,088 \text{ €} \times 1,5\%}{12 \text{ kk}} = \text{n. } 18 \text{ €/kk}$$

$$\frac{20\,000 \text{ €} \times 1,5\%}{12 \text{ kk}} = \text{n. } 25 \text{ €/kk}$$

$$\frac{40\,000 \text{ €} \times 1,5\%}{12 \text{ kk}} = \text{n. } 50 \text{ €/kk}$$

Eläkettä karttuu pieninä puroina koko työuran ajan

- Yrittäjän eläke karttuu YEL-työtulon perusteella 1,5 % vuodessa
- 53-62-vuotiaan yrittäjän eläke karttuu 1,7 % vuodessa vuoden 2025 loppuun asti

Palkattomien aikojen eläkekarttumat

- Palkattomista ajoista karttuu myös eläkettä:
 - Sairaus- ja vanhempainpäiväraajaksoista (1.1.2005 alkaen)
 - Ansiosidonnaisesta työttömyysetuusjaksoista (1.1.2005 alkaen)
 - Eläkkeellä olojaksoista (kuntoutustuki, työeläkekuntoutus)
 - Lapsenhoitoajoista ja tutkintoon johtavasta koulutuksesta (1.1.2007 alkaen).
- Palkattoman ajan eläkekertymä on tietty prosentti etuuden perusteesta
 - Esim. 35 000 euron YEL-työtulolla kertyy eläkettä vuoden työttömyysajalta 31 €/kk, vuoden sairauspäivärahasta 25 €/kk, ja vuoden vuorotteluvapaalta 23 €/kk.
 - Eläkettä kertyy vastaavalla työtulolla työssäoloajalta enemmän: 47 €/kk.
- YEL-työtulon taso ja vakuutuksen voimassaolo määrittelevät vuosittain karttuvan eläkkeen määrän.
- Eläkettä korotetaan lykkäyskorotuksella 0,4 %/kk, jos vanhuuseläkettä haetaan maksuun ylimmän eläkeiän jälkeen

3. Perhevapaat

Tiina Laine
juristi
Veritas

YEL ja perhevapaat

- Perhevapaiden aikana yleensä myös yrittäjällä on tarve toimeentulon turvaan
 - Vapaat määräytyvät samalla tavoin sekä palkansaajalle että yrittäjälle
- Raskausraha ja sekä vanhempainraha perustuvat yrittäjätoiminnan osalta pelkästään YEL-työtuloon
 - Vuosityötyötuloa laskettaessa otetaan huomioon 12 päivärahoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta
- Esimerkkimme Ritu Raksa: YEL-työtulolla 42 000 € (kustannus n. 844 €/kk)
 - Raskausraha ja vanhempainraha noin 98 €/pvä eli noin 2 440 €/kk
- Esimerkkimme Frans Fysioterapeutti: YEL-työtulolla 15 000 € (kustannus n. 301 €/kk)
 - Vanhempainraha noin 35 €/pvä eli noin 875 €/kk

Huonosti tunnettu/ ennakoitu osa työeläketurvaa

Tiesitkö että..

- Yrittäjällä työhön paluu joustavampaa kuin työntekijällä
 - Muina kuin arkipäivinä voi työskennellä ilman että se vaikuttaa päivärahaan
- Merkitystä perhevapaan aikaiseen toimeentuloon ei tarvitse erikseen muistaa tarkistaa, jos työtulon pitää jatkuvasti ajan tasalla
 - Työtulon ajantasaistaminen vasta sitten, kun saa tiedon tulevasta perhevapaasta, ei riitä siihen, että vanhempainetuudet asettuisivat suhteessa oikealle tasolle
- Lisäksi itse perhevapaan ajalta kertyy myös eläkettä

[Perhevapaista eläkettä - Työeläke.fi \(tyoelake.fi\)](https://tyoelake.fi)

Usein kysyttyä YEL:stä ja perhevapaista

Pitääkö/voiko YEL-vakuutus olla voimassa perhevapaiden aikana?

YEL:n pitää olla voimassa, jos työskentelee yrittäjänä vakuutusvelvollisuuden ylittävissä määrin. Jos ei työskentele yrittäjänä perhevapaan aikana, ei vakuutukseenkaan tule olla voimassa.

Saat henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta työeläkeyhtiöstäsi työtuloasioihin liittyen!

4. Perhe-eläke

Tiina Laine
juristi
Veritas

Kuolemanvaraturva YEL:ssä

- Leskelle määräaikainen eläke (v. 1975 tai sen jälkeen syntyneet)
 - Muuttuu, jos leski avioituu uudelleen tai kun oma vanhuuseläke alkaa
 - Oma eläke vaikuttaa määrään
- Lapsille 20-vuoteen saakka
- Esimerkkimme Ritu Raksa: YEL-työtulolla 42 000 € (kustannus n. 844 €/ kk)
 - Lapsille yht. noin 1 200 €/ kk (2 lasta)
 - Leskelle noin 857 €/ kk
- Esimerkkimme Frans Fysioterapeutti: YEL-työtulolla 15 000 € (kustannus n. 301 €/ kk)
 - Lapsille yht. noin 428 €/ kk (2 lasta)
 - Leskelle noin 306 €/ kk
- Muutoksia 1.1.2022
 - Avosuhteen leskelle oikeus perhe-eläkkeeseen tietyissä tilanteissa
 - Muutokset eivät koske jo aiemmin myönnettyjä eläkkeitä (lasteneläkkeiden maksuaika pidentyi)

Huonosti tunnettu/ ennakoitu osa työeläketurvaa

Tiesitkö että..

- Perhe-eläkettä ei mielletä osaksi *samalla vakuutusmaksulla* ostettavaa turvaa
 - Vaikka perhe-eläkeoikeuden synnyttämä tilanne on perheessä dramaattinen ja järkyttävä, on ainakin perheellisen/ naimisissa olevan yrittäjän hyvä tiedostaa tämä osa turvaa
 - Vaikuttaa todennäköisesti ratkaisevasti perheen taloudelliseen tilanteeseen
- Tässä muodossa ei ole saatavilla vapaaehtoisista vakuutuksista ;-)

Usein kysyttyä YEL:stä ja perhe-eläkkeestä

Miten lesken oma eläke vaikuttaa perhe-eläkkeeseen?

Leskelle mahdollisesti maksettava / lesken ansaitsema oma eläke huomioidaan perhe-eläkkeen määrässä (heti tai viiveellä).

?

Mikäli lesken oman eläkkeen määrä on isompi kuin edesmenneen puolison, voi käydä jopa niin, että perhe-eläkettä ei jää maksettavaksi leskelle lainkaan. Tällainen tilanne syntyy, jos leski on ansainnut kohtuullisesti työelämässä, ja edesmenneen yrittäjäpuolison työtulo on ollut niin pieni, että siitä on kanttunut vähemmän eläkettä.

Tilannetta ei muuta se, että edesmennyt puoliso on tosiasiallisesti ollut perheen pääasiallinen elättäjä ja tienannut käytännössä merkittävästikin enemmän, jos vakuuttaminen on tehty tosiasiallisia ansioita pienemmällä työtulolla. Tällöin leski jää käytännössä kokonaan ilman turvaa.

Jos leskeä ei ole, niin lapsi saa leskeneläkkeen määrää vastaavan lapseneläkkeen lisäosan.

Perhe-eläkkeen ja oman varautumisen erot?

On hyvä olla tietoinen siitä, mitä eroa omalla varautumisella esim. yksityisen sijoittamisen kautta tai henkivakuutus tuotteella on suhteessa YEL-turvaan.

?

Vaikka oma varautuminen ensiajattelemalla saattaa vaikuttaa kannattavammalta, ei todellista turvaa ehkä kuitenkaan ole ihan helppoa järjestää omin voimin.

Elinikäistä turvaa leskelle tai lapsille 20 ikävuoteen (eli osin opiskeluaikaan) kestävä turvaa lapsille ei ole saatavilla vakuutusmuodossa vapaaehtoisissa tuotteissa. Niissä toki kertakorvaukset voivat olla isoja.

Saat henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta työeläkeyhtiöstäsi työtuloasioihin liittyen!

5. Työttömyys

Heta Virkki
kehittämispäällikkö
Elo

YEL-vakuutus ja työttömyys

Yrittäjä voi työttömäksi jäädessään saada työttömyysetuutta.

Työttömyysetuuksia ovat:

- **ansiopäiväraha**
- **peruspäiväraha**
- **soviteltu päiväraha**
- **työmarkkinatuki**

Ansiopäivärahaa maksetaan vain työttömyyskassan jäsenille. Yrittäjät, jotka eivät ole työttömyyskassan jäseniä voivat hakea Kelasta peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

Vuonna 2023 on 14 088 euroa vuodessa on alin työtulo, jolla yrittäjä kuuluu työttömyysturvan piiriin. Tätä alemmalla työtulolla yrittäjä ei voi kuulua työttömyyskassaan.

Yrittäjän ansiopäiväraha on määräytyy YEL-työtulon perusteella.

Etuudet työttömänä

Frans: YEL-työtulolla 15 000 €

- ✓ Ansiopäiväraha on noin 47 €/työpäivä eli noin 1 003 €/kuukausi
- ✓ Peruspäiväraha on noin 37 €/työpäivä eli noin 800 €/kuukausi

Ritu: YEL-työtulolla 42 000 €

- ✓ Ansiopäiväraha on noin 94 €/työpäivä eli noin 2 015 €/kuukausi
- ✓ Peruspäiväraha on noin 37 €/työpäivä eli noin 800 €/kuukausi

**Tärkeät huomiot
työttömyysetuuksiin liittyen!**

YEL-työtulo vaikuttaa:

- ✓ Työssäoloehdon täyttymiseen
- ✓ Ansiosidonnaisen päivärahaan

**Muuttunut
YEL-työtulo täytyy
ilmoittaa
työttömyyskassaan!**

**Etuutta haetaan
Kelasta tai
työttömyyskassasta**

Yrittäjän työttömyysturva

- Työttömyysturvan piiriin kuulumisen alin YEL-työtulo vuonna 2023 on 14 088 euroa vuodessa.
- Jos työtulosi on alle 14 088 euroa, yrittäjänä et voi liittyä työttömyyskassan jäseneksi etkä saada Kelan peruspäivärahaa.
- Päivärahan saamiseksi on myös työssäoloehdon on täytyttävä
 - ✓ Työskentelyä yrittäjänä vähintään 15 kuukautta viimeksi kuluneen neljän vuoden aikana.
 - ✓ Työtulon oltava vähintään 14 088 € vastaavana aikana
 - ✓ Ansiosidonnaisen päivärahan saamiseksi oltava kassajäsenyyttä vastaava 15 kk:n aika

Yrittäjän työttömyysetuudet

Ansiopäiväraha

- Edellyttää jäsenyyttä työttömyyskassassa
- Etuus ansiosidonnainen
- Työssäoloehto täyttyy
- Haetaan työttömyyskassasta
- Maksetaan enintään 400 päivän ajan.

Peruspäiväraha

- Työssäoloehto täyttyy
- Etuus keskimäärin 800 €/kk
- Haetaan Kelasta
- Maksetaan enintään 400 päivän ajan.

Työmarkkinatuki

- Ei työssäoloehto
- Etuus keskimäärin 800 €/kk
- Haetaan Kelasta

Tarve-
harkintainen
etuus

Työssäoloehto:

Työskentelyä yrittäjänä vähintään 15 kk työttömyyttä edeltävän 48 kuukauden aikana, jonka aikana YEL-vakuutuksen työtulo on ollut vähintään **14 088** euroa vuodessa (2023).

Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan suuruus

Yrittäjän ansiopäiväraha muodostuu – palkansaajien päivärahan tavoin:

- **peruspäivärahan suuruudesta perusosasta (37,21 € vuonna 2023)**
- **ansio-osasta ja**
- **lapsikorotuksesta.**

- **Lapsikorotus vuonna 2023:**
 - yhdestä alle 18-vuotiaasta lapsesta 7,01 €
 - kahdesta 10,29 €
 - kolmesta tai useammasta lapsesta 13,26 €.

Usein kysyttyä yrittäjän työttömyydestä

?

Voiko yrittäjä saada korvausta jäädessään työttömäksi?

Kyllä

?

Miten YEL-työtulo vaikuttaa työttömyysetuuteen?

Ansiopäiväraha perustuu työtuloon.

?

Mitä YEL-vakuutukselle tehdään, kun yrittäjä jää työttömäksi?

Työttömyysetuuden saamiseksi yrittäjän tulee lähtökohtaisesti lopettaa YEL-vakuutuksensa.

6. Sairastaminen

Heta Virkki
kehittämispäällikkö
Elo

YEL-vakuutus ja sairastaminen

Yrittäjä voi sairastuessaan hakea **ansiosidonnaista sairauspäivärahaa** Kelasta.

Sairauspäiväraha määräytyy yrittäjätoiminnan osalta YEL-vuosityötulon perustella.

- ✓ Vuositulo lasketaan 12 kalenterikuukaudelta, jotka ovat edeltäneet etuusoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta.

Yrittäjä voi hakea **vahinkovakuutusyhtiöstä korvausta yrittäjän tapaturmavakuutuksesta (vapaaehtoinen)**, jos hänelle on sattunut tapaturma. Yrittäjän tapaturmavakuutuksen korvaukset perustuvat YEL-työtuloon.

Etuudet sairastuessa

Frans: YEL-työtulolla 15 000 €

- ✓ Sairauspäiväraha on noin 35 €/arkipäivä eli noin 875 €/kuukausi
- ✓ Tapaturmapäiväraha on noin 42 €/päivä eli noin 1 260 €/kuukausi

Ritu: YEL-työtulolla 42 000 €

- ✓ Sairauspäiväraha on noin 85 €/arkipäivä eli noin 2 119 €/kuukausi
- ✓ Tapaturmapäiväraha on noin 117 €/päivä eli noin 2 916 €/kuukausi

**Tärkeät huomiot
sairastumiseen liittyviin
etuuksiin!**

YEL-työtulo vaikuttaa:

- ✓ **Ansiosidonnaisen päivärahan**
- ✓ **Tapaturmapäivärahan**

**Muuttunut YEL-työtulo
täytyy ilmoittaa yrittäjän
tapaturmavakuutukseen!**

**Etuutta haetaan
Kelasta tai
vakuutusyhtiöstä**

Sairauspäiväraha

- Sairauspäiväraha on ansiosidonnainen etuus, joka myönnetään ja maksetaan Kelasta.
- Sairauspäiväraha määräytyy yrittäjän vuositulon mukaan. Yrittäjällä vuositulon laskennan pohjana käytetään YEL-työtuloa. Vuositulo lasketaan 12 kalenterikuukaudelta, jotka ovat edeltäneet etuus-oikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta.
- Jos YEL-työtulon määrä on muuttunut tarkasteltavan 12 kuukauden aikana, huomioidaan keskimääräinen työtulo. Jos yrittäjä on palkkatyössä yrittäjätoimintansa ohella, huomioidaan vuositulossa sekä palkkatulo että YEL-työtulo.
- Kela maksaa sairauspäivärahaa 6 arkipäivältä viikossa.
- Yrittäjällä on oikeus sairauspäivärahaan, kun työkyvyttömyys on kestänyt sairastumispäivän (ensimmäiset 9 päivää YEL-päiväraha). Edellytys on, että YEL-vakuutus on voimassa työkyvyttömyyden alkamispäivänä.
- Sairauspäivärahaa on haettava 2 kuukauden kuluessa työkyvyttömyyden alkamisesta.
- Sairauspäivärahaa maksetaan enintään 300 arkipäivältä eli noin vuoden ajan.

Tapaturma

- Yrittäjä voi hakea vahinkovakuutusyhtiöstä tapaturmapäivärahaa tapaturman sattuessa, jos hänellä on yrittäjän vapaaehtoinen tapaturmavakuutus.
- Yrittäjän vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen vuosi-työansio sidotaan YEL-työtuloon. YEL-työtulo vaikuttaa myös työtapaturmasta johtuviin ansionmenetykskorvauksiin ja -eläkkeisiin.
- Yrittäjän tapaturma-vakuutuksen saaminen edellyttää YEL-vakuutuksen voimassaoloa.

Päivärahojen suuruudet

Sairauspäiväraha

Vuositulo €/V	Päivärahan laskentakaavat €/arkipäivä
13 713 –34 043	0,7 x vuositulo : 300 tai päivärahan vähimmäismäärä
yli 34 043	$79,43 + 0,20 \times (\text{vuositulo} - 34\,043) : 300$

Tapaturmapäiväraha

- Päiväraha on 1/360 vuosityötulosta.
- Maksetaan enintään vuoden ajan.
- Päivärahan maksetaan kaikilta päiviltä tapaturmapäivän jälkeen, kun työkyvyttömyys on tapaturmapäivän jälkeen kestänyt vähintään 3 peräkkäistä päivää.

Usein kysyttyä yrittäjän sairastamisesta

?

Voiko yrittäjä saada korvauksen sairastamisesta ja mistä?

Sairauspäivärahaa Kelasta ja/tai korvausta tapaturma-vakuutuksesta vakuutusyhtiöstä.

?

Pitäkö YEL-vakuutus olla voimassa sairausloman aikana?

YEL-vakuutuksen voi päättää pidemmän sairausloman ajaksi, jos yrittäjä ei työskentele sairausloman aikana tai työskentely on niin vähäistä, ettei YEL:n edellytykset täyty.

?

Miten YEL-vakuutukseni vaikuttaa sairauspäivärahaan?

Vuosityötulo on sairauspäivärahan perusteena.

7. Työuran jatkaminen ammatillisella kuntoutuksella

Heta Virkki
kehittämispäällikkö
Elo

Yrittäjyyden tukeminen

- Työkyvyttömyyden **uhkaa voidaan siirtää tai estää** tarkoituksenmukaisella ammatillisella kuntoutuksella.
- Ammatillinen kuntoutus on aina ensisijaista työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden.
- Ammatillinen kuntoutus tarjoaa mahdollisuuden yritystoimintaa muokkaamalla työssä jatkamisen paremmin terveydentilaan sopivaksi.
- Ammatillisen kuntoutuksen keinot yrittäjällä ovat **työkokeilu, työhönvalmennusta, elinkeinotuki tai uudelleen koulutus**.
- Kuntoutusrahaa maksetaan aktiivisten kuntoutustoimenpiteiden ajalta. Kuntoutusraha on suuruudeltaan 33 % suurempi kuin työkyvyttömyyseläke.

Tärkeät huomiot yrittäjien ammattilliseen kuntoutukseen liittyen!

YEL-työtulo vaikuttaa:

- ✓ Kuntoutustoimenpiteen aikana maksettavan kuntoutusrahan suuruuteen
- ✓ Onko yrittäjällä mahdollisuus saada tukea ammatilliseen kuntoutukseen työeläkeyhtiöstä: työtulon tulee olla viideltä edeltävältä kalenterivuodelta yhteensä vähintään 39 157,84 € (vuonna 2023)

**Ammattillisella
kuntoutuksella
tuetaan yrittäjän
työssä jaksamista.**

**Haetaan
Työeläkeyhtiöstä.**

Usein kysyttyä kuntoutuksesta

?

Mitä YEL-vakuutukselle tehdään kuntoutustoimenpiteiden aikana?

YEL-vakuutus tulee olla voimassa, jos yrittäjätoiminta jatkuu ja vakuuttamisen edellytykset edelleen täyttyvät. Työtulo mitoitetaan vastamaan yrittäjänä tehtävän työn arvoa.

?

Mistä yrittäjä saa toimentulon työkokeilun aikana?

Aktiivisen kuntoutuksen esim. työkokeilu ajalta työeläkeyhtiö maksaa yrittäjälle toimeentuloksi kuntoutusrahaa.

Lisäksi yrittäjälle voidaan myöntää elinkeinotukea avustuksena ammatin harjoittamiseen liittyvien työvälineiden ja työkoneiden hankintakustannusten kattamiseen.

Elinkeinotuella voidaan kustantaa esimerkiksi työtä helpottavia työvälineitä, laitteita tai koneita tai yritystoiminnan jatkamiseen tarvittavia muutostöitä, kuten toimitilojen kohtuullisesta kunnostuksesta aiheutuvia kuluja.

?

Missä työkokeilu toteutetaan?

Työkokeilu voidaan järjestää yrittäjän omassa yrityksessä: yrittäjän aikaisempiin työtehtäviin, muokattuun työnkuvaan tai uuteen yritystoimintaan. Työkokeilun kesto on enintään 6 kuukautta.

Saat henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta työeläkeyhtiöstäsi kuntoutusasioissa!

8. Työkyvyttömyys: Kuntoutustuki (KUTU) ja työkyvyttömyyseläke (TKE)

Minna Kaartinen
palvelupäällikkö
Varma

Voidaan myöntää:

- **osatyökyvyttömyyseläkkeenä**
- **työkyvyttömyyseläkkeenä tai**
- **määräaikaisena kuntoutus-
tukena**

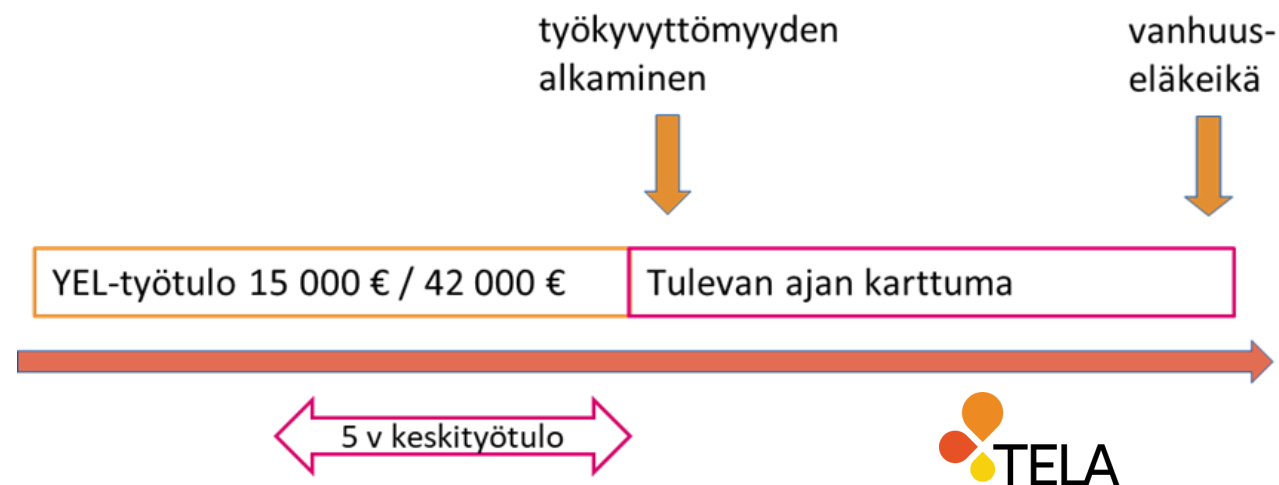
Työkyvyttömyyseläke

- Työkyky heikentynyt sairauden, vian tai vamman vuoksi yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan (sairauspäiväraha 300 pv)
- Ammatillinen kuntoutus ensisijaista
- Hakemuksen liitteeksi lääkärin B-lausunto
- Työskentelyllä ansioraja: 922,42 €/kk tai henkilökohtainen raja (sen mukaan kumpi on korkeampi)
- Eläkkeen määrä = kertynyt eläke + ns. tulevan ajan osa

**Tulevan ajan eläkkeen osuus
lasketaan työkyvyttömyyden
alkamisvuoden alusta
vanhuuseläkeikään**

Tulevan ajan laskenta

- Tulevan ajan karttuma lasketaan työkyvyttömyyttä edeltävän 60 kk (5 vuoden) keskityötulosta
- Oikeus tulevaan aikaan, jos työkyvyttömyyttä edeltävän 10 vuoden ajalta työansioita vähintään 19 578,92 € (v. 2023)

Esimerkki työkyvyttömyyseläkkeen määrästä

Frans Fysioterapeutti

työtulo 15 000 euroa

- Frans sairastuu ja hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke 40-vuotiaana
 - ollut ennen sairastumistaan 15 vuotta vakuutettuna 15 000 euron työtulolla
- työkyvyttömyyseläkkeen määrä **n. 734 €/kk***
(kuntoutusraha + 33% eli noin 976 €/kk)

Ritu Raksa

työtulo 42 000 euroa

- Ritu sairastuu ja myös hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke samassa iässä
 - ollut ennen sairastumistaan 15 vuotta vakuutettuna 42 000 euron työtulolla
- työkyvyttömyyseläkkeen määrä **n. 2 056 €/kk***
(kuntoutusraha + 33% eli noin 2 734 €/kk)

* Eläkkeen määrässä on huomioitu elinaikakertoimen vaikutus

Yleisiä kysymyksiä työkyvyttömyyseläkkeestä

?

Saako työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla työskennellä?

Kyllä.

Myös täyden työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla saa työskennellä ansiorajaan asti ilman että se vaikuttaa eläkkeen määrään.

?

Entä jos työskentelee enemmän?

Täysi työkyvyttömyyseläke voi muuttua osatyökyvyttömyyseläkkeeksi eli puolittua tai eläkkeen voi jättää lepäämään vähintään 3 kuukauden ja enintään 2 vuoden ajaksi.

9. Ennen vanhuuseläkeikää: Osittainen vanhuuseläke (ove) ja työuraeläke

**Mahdollisuus hakea etukäteen
maksuun 25 tai 50 % edellisen
vuoden loppuun mennessä
kertyneestä eläkkeestä**

Osittainen vanhuuseläke

- Ikäraja 61 vuotta
- Pysyvä varhennusvähennys (0,4 %/kk) jos ottaa ennen omaa alinta eläkeikää
- Ei työskentelyä koskevia vaatimuksia tai ansiorajoja
- YEL-velvollisuus säilyy, jos yrittäjätoiminta jatkuu ja työpanos yli vakuuttamisrajan.
- Ei voi lakkauttaa, perua voi 3 kk kuluessa
- Ei voi saada, jos jokin muu oma työeläke maksussa
- Myönnetään aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta

Pitkään (38 vuotta) raskaassa työssä olleelle mahdollisuus siirtyä vanhuuseläkkeelle hieman ennen omaa vanhuuseläkeikää

Työuraeläke

- Ikäraja 63 vuotta
- Eläkkeen määrä = kertynyt eläke (ei varhennusvähennystä)
- Alentunut työkyky: eläkehakemus, hakijan oma selvitys ja lääkärin B-lausunto
- Työ jatkuu tai päättymisestä on kulunut korkeintaan vuosi
- Työskentelyllä ansioraja (enintään 922,42 €/kk)
- Ei myönnetä takautuvasti
- Eläke päättyy alimpaan vanhuuseläkeikään ja muuttuu sen jälkeen vanhuuseläkkeeksi

10. Vanhuuseläke

Vanhuuseläkeiät

Syntymävuosi	Alin mahdollinen eläkeikä	Tavoite-eläkeikä	Eläkkeen kertymiseen päteikä
1955	63 v 3 kk	64 v 1 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	64 v 5 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	64 v 9 kk	68 v
1958	64 v	65 v 1 kk	69 v
1959	64 v 3 kk	65 v 5 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	65 v 9 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	66 v	69 v
1962	65 v	66 v 3 kk	70 v
1963	65 v	66 v 4 kk	70 v
1964	65 v	66 v 5 kk	70 v
Arvioituja eläkeikiä			
1970	65 v 10 kk	67 v 6 kk	70 v
1980	66 v 10 kk	69 v	?
1990	67 v 9 kk	?	?

Vanhuuseläke

- Voi alkaa aikaisintaan omaa alinta eläkeikää seuraavan kuukauden alusta
- Edellyttää eläkkeen hakemista noin 2 viikkoa ennen, yrittäjätoimintaa voi halutessaan jatkaa (ei ansiorajoja)
- Vakuuttamisvelvollisuus päättyy eläkkeen alkamiseen
- Jos vanhuuseläkettä ei ota vielä alimmassa eläkeiässä → lykkäyskorotus 0,4 %/kk
- Päätöksen jälkeen verokortti eläketuloa varten
- Oikeus eläkeläiskorttiin

Esimerkki vanhuuseläkkeen määrästä

Frans Fysioterapeutti

työtulo 15 000 euroa

- ✓ vanhuuseläkkeen määrä alimmassa eläkeiässä (67 v 2 kk) **n. 708 €/kk***
- ✓ vanhuuseläkkeen määrä tavoite-eläkeiässä (69 v 5 kk) **n. 746 €/kk***
- ✓ vanhuuseläkkeen määrä ylimmässä eläkeiässä (70 v) **n. 756 €/kk***

Ritu Raksa

työtulo 42 000 euroa

- ✓ vanhuuseläkkeen määrä alimmassa eläkeiässä (67 v 2 kk) **n. 1 984 €/kk***
- ✓ vanhuuseläkkeen määrä tavoite-eläkeiässä (69 v 5 kk) **n. 2 089 €/kk***
- ✓ vanhuuseläkkeen määrä ylimmässä eläkeiässä (70 v) **n. 2 117 €/kk***

* Eläkeiät ovat arvioita ja eläkkeiden määrissä on huomioitu arvioidun elinaikakertoimen vaikutus

Apunasi mm. oman eläkeyhtiösi verkkosivut ja laskurit sekä tyoelake.fi –sivusto

Hyödynnä laskureita!

Tarkista eläkeikäsi!

Valitse syntymävuosi ja -kuukausi. Laskuri kertoo sinulle, milloin voit jäädä eläkkeelle.

Syntymävuosi

Valitse

Syntymäkuukausi

tammikuu

Laske oma eläkearviosi

Eläkelaskurilla voit laskea arvion oman eläkkeesi suuruudesta.

Laskuriin

Laske arvio osittaisesta vanhuuseläkkeestäsi

Laskuri laskee myös osittaisen vanhuuseläkkeen vaikutuksen myöhempään vanhuuseläkkeeseesi.

Laskuriin

Arvioi YEL-työtuloasi laskurilla

Laskuri laskee suuntaa antavan suosituksen YEL-työtulosta ja sen liikkumavarasta.

Laskuriin

Kiitos!

Mari Sorvali, Ilmarinen

Tiina Laine, Veritas

Heta Virkki, Elo

Minna Kaartinen, Varma

E-mail: etunimi.sukunimi@työeläkevakuuttaja